

Vzpomínka na Alberta Gottwalda (4. 6. 1937 – 16. 12. 2025)

V adventním období mi do e-mailu přišla smutná zpráva, že tento svět opustil pan Albert Gottwald. Měl jsem příležitost tohoto znalce a sběratele motýlů osobně poznat. V roce 2007 nabídl Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně svou sbírku, kterou vytvářel více jak půlstoletí. Pozval mě tenkrát k sobě domů, abych si celou kolekci prohlédl a posoudil, zda by to byl vhodný přírůstek do našich muzejních sbírek. Z vyprávění jsem sice věděl, že pan Gottwald je velice pečlivý a úprava jeho sbírky je přímo vzorová, ale to, co jsem u něj spatřil na vlastní oči, daleko překonalo moje očekávání. Taková nabídka se vyskytne opravdu jen zřídka a tak jsme v muzeu vymýšleli postup, jak shromáždit finanční prostředky na její pořízení. Pan Gottwald nám tenkrát vyšel vstříc a souhlasil, že nákup může být rozfázován na několik let tak, aby poslední část byla splacena v roce 2010.

Pokusím se krátce popsat jeho sbírku, která obsahuje úctyhodných 13 645 vzorně vypreparovaných exemplářů. Motýli jsou uloženi ve 112 prosklených dřevěných krabicích, které si pan Gottwald vyráběl sám, aby vyhovely jeho přísným nárokům. To především znamená, že jsou dokonale těsné, což zamezuje přístupu nevídaných

Obr. 1. Albert Gottwald. Fotoarchiv Kateřina Audová.

Obr. 2. Albert Gottwald na lokalitě s pestrokřídlecm podražcovým (*Zerynthia polyxena*). Fotoarchiv Kateřina Audová.

škůdců (vrtavců, kozojedů atp.). Všichni motýli jsou vzorně vypreparováni, určil je buď sám, popřípadě jsou determinováni různými dalšími specialisty, a samozřejmě jsou opatřeni lokálními štítky. Úprava sbírky je dokonalou vizitkou jejího tvůrce. Většinu exemplářů sbíral a preparoval sám, ale zastoupeny jsou i jedinci, které získal darem nebo výměnou od kolegů a přátel. Vedle běžných druhů sbírka obsahuje celou řadu faunisticky významných nálezů, ať už jde o vzácné až raritní druhy, nebo o první doklady o výskytu jednotlivých druhů na území Moravy nebo Slovenska.

Podrobně jsem o této sbírce a jejím autorovi psal u příležitosti 75. narozenin pana A. Gottwalda (TRÁVNÍČEK 2012). Zopakuji zde jen některá základní fakta. Pan Gottwald se narodil ve Zlíně, kde také v letech 1952–1956 vystudoval Střední průmyslovou školu stavební, ale většinu života strávil v Uherském Hradišti. Svoji pracovní kariéru spojil s podnikem Barvy a laky n. p., který se po roce 1989 transformoval na společnost Colorlak a. s. Pracoval zde v letech 1961–1997 jako projektant a později se stal vedoucím referentem oddělení investiční výstavby. V roce 1998 odešel do důchodu a naplno se věnoval svým zálibám. Tou největší byla lepidopterologie – věda o motýlech.

Motýly začal sbírat na počátku 50. let 20. století. Zpočátku zkoumal okolí svého bydliště, postupně své výpravy rozšiřoval na různá místa po celé jihovýchodní Moravě. První rady mu udílel tehdy již zkušený sběratel Antonín Titz, postupně se seznámil a navázal spolupráci s dalšími lepidopterology, kteří v regionu působili (Milan Králíček, Milan Janovský, Vladimír Elsner, Vladimír Bělín a další). Svůj akční radius rozšiřoval a bohatý materiál shromáždil i ze Slovenska a z řady míst po celém Česku. V jeho sbírce jsou zastoupeny i exempláře, které nasbíral během svých dovolenkových výjezdů do zahraničí (TRÁVNÍČEK 2012).

Členem České společnosti entomologické se stal v roce 1973. Patřil k zakládajícím členům Přírodovědného klubu v Uherském Hradišti (1995), kde působil po celou dobu existence klubu až do roku 2011. Během svých faunistických výzkumů zjistil na území Moravy pět druhů motýlů, jejichž výskyt zde dosud nebyl znám: *Agonopterix astrantiae* (Heinemann, 1870) z čeledi plochuškovitých (Depressariidae), *Eupoecilia sanguisorbana* (Herrich-Schäffer, 1856) z če-

PF 2026 Albert Gottwald

Obr. 3. Novoročenka, kterou ještě stačil pan Albert Gottwald připravit se svojí vnučkou paní Kateřinou Audovou.

ledi obalečovitých (Tortricidae), *Buszkoiana capnodactylus* (Zeller, 1841) z čeledi pernatuškovitých (Pterophoridae), *Pediasia fascelinella* (Hübner, 1813) z čeledi travičkovitých (Crambidae) a *Plusia putnami* (Grote, 1873) z čeledi můrovitých (Noctuidae). K dalším jeho významným objevům patří nález dvou nových druhů pro Slovensko: *Exaeretia culcitella* (Herrich-Schäffer, 1854) z čeledi plochuškovitých (Depressariidae) a *Coleophora pratella* Zeller, 1871 z čeledi pouzdroničkovitých (Coleophoridae). Tyto nálezy a další své poznatky publikoval v celé řadě odborných příspěvků i populárněvědeckých článků, údaje z jeho sbírky byly použity v dalších publikacích, které pojednávaly o rozšíření motýlů v různých geografických celcích na území bývalého Československa. Bibliografii A. Gottwalda, jakož i přehled prací, jejichž autorům nezištně poskytl svoje data, sestavil TRÁVNÍČEK (2012).

Po roce 2000 sběratelské aktivity postupně utlumoval a svou sbírku upravoval do finální podoby. Entomologii se však věnoval i nadále. Aktivně se zapojil do projektu mapování motýlů České republiky, sledoval rozšíření kriticky ohroženého motýla pestrokřídlece podražcového (*Zerynthia polyxena*) ve Zlínském kraji a inicioval výsadbu jeho živné rostliny podražce křovištního (*Aristolochia clematitis*) na vhodných a perspektivních lokalitách. V neposlední řadě se také podílel na přípravě návrhu přírodního parku na kopci Rochus u Uherského Hradiště, který je součástí území NATURA 2000.

Pokud mu síly stačily, nadále rád podnikal výlety do přírody a byl jejím bystrým pozorovatelem. Neustále si rozšiřoval obzory, byl aktivní v Akademii třetího věku při Klubu kultury v Uherském Hradišti. Se svojí vnučkou, paní Kateřinou Audovou, ještě před svým definitivním odchodem stihli vyrobit novoroční PF, které k článku připojuji. Čtenáři tohoto textu snad shovívavě posoudí mou závěrečnou poněkud infantilní poznámku. Pan Albert Gottwald na onom světě určitě nezhálí, nepochybně tam důkladně obhlídí terén, aby pak dalším entomologům, kteří se tam později také vypraví, poradil, kde najdou nejlepší lokality.

LITERATURA

TRÁVNÍČEK D. (2012): Sbírka motýlů Alberta Gottwalda, významný přírůstek do sbírkového fondu Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně, a životní jubileum jejího autora. *Acta Carpathica Occidentalis* 3: 137–139.

DUŠAN TRÁVNÍČEK

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Vavrečkova 7040, CZ-760 01 Zlín, Czech Republic; e-mail: Dusan.Travnicek@muzeum-zlin.cz